

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 7ης Δεκεμβρίου 1995 *

Στην υπόθεση C-472/93,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Pretore di Lecce (Ιταλία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Luigi Spano κ.λπ.

και

1) Fiat Geotech SpA

2) Fiat Hitachi Excavators SpA (πρώην Fiat Hitachi Construction Equipment SpA),

η έκδοση προδικαστικής απόφασης ως προς την ερμηνεία της οδηγίας 77/187/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Φεβρουαρίου 1977, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, [των] σχετικών με τη διατήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβιβάσεων επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/002, σ. 171),

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J.-P. Puissochet (εισηγητή), προεδρεύων, J. C. Moitinho de Almeida, C. Gulmann, P. Jann και L. Sepón, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Γ. Κοσμάς
γραμματέας: L. Hewlett, υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

- οι Spano κ.λπ., ενάγοντες της κύριας δίκης, εκπροσωπούμενοι από τον Francesco Galluccio Mezio και τον Giuseppe Galluccio, δικηγόρους Lecce,
- οι εταιρίες Fiat Geotech και Fiat Hitachi Excavators, εναγόμενες της κύριας δίκης, εκπροσωπούμενες από τον Cataldo Motta, δικηγόρο Lecce, τον Germano Dondi και τον Renzo Maria Morresi, δικηγόρους Μπολώνιας, και τον Alberto Dal Ferro, δικηγόρο Vincenza,
- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον Nicola Anneschino, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, και τον José Juste Ruiz, δημόσιο υπάλληλο κράτους μέλους τεθέντα στη διάθεση της υπηρεσίας αυτής,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις των Spano κ.λπ., εκπροσωπούμενων από τον Francesco Galluccio Mezio και τον Giuseppe Galluccio, των εταιριών Fiat Geotech και Fiat Hitachi Excavators, εκπροσωπούμενων από τον Germano Dondi, τον Renzo Maria Morresi και τον Alberto Dal Ferro, και της Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τον Nicola Anneschino και τον Horstpeter Kreppel, δημόσιο υπάλληλο κράτους μέλους τεθέντα στη διάθεση της Επιτροπής, κατά τη συνεδρίαση της 29ης Ιουνίου 1995,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 17ης Οκτωβρίου 1995,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με διάταξη της 2ας Δεκεμβρίου 1993, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 17 Δεκεμβρίου 1993, ο Pretore di Lecce υπέβαλε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, προδικαστικό ερώτημα ως προς την ερμηνεία της οδηγίας 77/187/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Φεβρουαρίου 1977, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, [των] σχετικών με τη διατήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβιβάσεων επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/002, σ. 171, στο εξής: οδηγία).
- 2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ, αφενός, του Spano και πολλών άλλων μισθωτών και, αφετέρου, των εταιριών Fiat Geotech και Fiat Hitachi Construction Equipment, μετέπειτα Fiat Hitachi Excavators (στο εξής: Fiat Hitachi) σχετικά με την εφαρμογή της συνδικαλιστικής φύσεως συμφωνίας που συνήφθη στις 11 Νοεμβρίου 1992, μεταξύ της Fiat Geotech, αφενός, και των συνδικαλιστικών κλαδικών οργανώσεων που είναι μέλη των πλέον αντιπροσωπευτικών συνμοσπονδιών σε εθνικό επίπεδο και των διαφόρων συνδικαλιστικών εκπροσώπων της εγκαταστάσεως της εταιρίας στο Lecce, αφετέρου (στο εξής: συμφωνία).
- 3 Η συμφωνία, η οποία αποσκοπούσε στην απορρόφηση του πλεονάζοντος εργατικού δυναμικού που προκάλεσε η αισθητή συρρίκνωση της ζήτησεως μηχανημάτων εκσκαφής, τα οποία παρήγε η εγκατάσταση του Lecce, συνήφθη στο πλαίσιο της διαδικασίας διαβουλεύσεως με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις που προβλέπει το άρθρο 47 του νόμου 428, της 29ης Δεκεμβρίου 1990, που περιλαμβάνει διατάξεις για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από την ιδιότητα της Ιταλίας ως μέλους των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων — κοι-

νοτικός νόμος για το 1990 (GURI, συμπλήρωμα 1991, αριθ. 10, στο εξής: νόμος του 1990).

- 4 Το άρθρο 47 του νόμου του 1990 τροποποιεί τη νομοθεσία με την οποία η οδηγία μεταφέρθηκε στην ιταλική έννομη τάξη. Η παράγραφος 5 εισάγει παρέκκλιση από το άρθρο 2112 του ιταλικού Αστικού Κώδικα κατά το οποίο, σε περίπτωση μεταβιβάσεως επιχειρήσεως, οι σχέσεις εργασίας εξακολουθούν να υφίστανται/ισχύουν με τον νέο κύριο και διατηρούνται τα δικαιώματα που οι εργαζόμενοι αντλούν από τις σχέσεις αυτές.
- 5 Η παράγραφος αυτή ορίζει τα εξής:

«Όταν η μεταβίβαση αφορά επιχειρήσεις ή μονάδες παραγωγής για τις οποίες το CIPI έχει διαπιστώσει ότι βρίσκονται σε κατάσταση κρίσεως, σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 5, στοιχείο c, του νόμου 675, της 12ης Αυγούστου 1977 — ή επιχειρήσεις οι οποίες είτε έχουν κηρυχθεί σε κατάσταση πτωχεύσεως είτε τελούν υπό διαδικασία προληπτικού συμβιβασμού συνισταμένη στη μεταβίβαση των περιουσιακών τους στοιχείων ή επιχειρήσεις των οποίων έχει δημοσιευθεί η αναγκαστική διοικητική εκκαθάριση ή που έχουν υποβληθεί στη διαδικασία προσωρινής διαχειρίσεως — και δεν έχει προβλεφθεί η συνέχιση της δραστηριότητας ή η δραστηριότητα αυτή έχει διακοπεί και η κατά τα προηγούμενα εδάφια διαβούλευση έχει καταλήξει σε συμφωνία που προβλέπει τη μερική έστω διατήρηση της απασχολήσεως, οι εργαζόμενοι των οποίων η εργασιακή σχέση εξακολουθεί να ισχύει με τον προς όν η μεταβίβαση δεν εμπίπτουν στο άρθρο 2112 του Αστικού Κώδικα, εκτός εάν η συμφωνία προβλέπει ευνοϊκότερους όρους. Η συμφωνία αυτή ενδέχεται επιπλέον να προβλέπει ότι η μεταβίβαση δεν αφορά το πλεονάζον προσωπικό και ότι το προσωπικό αυτό παραμένει, εν όλω ή εν μέρει, στην υπηρεσία του μεταβιβάζοντος.»

- 6 Η διαπίστωση της καταστάσεως κρίσεως από το Comitato di ministri per il coordinamento della politica industriale (επιτροπή υπουργών για τον συντονισμό της βιομηχανικής πολιτικής, στο εξής: CIPI), δυνάμει του άρθρου 2, παράγραφος 5, στοιχείο c, του νόμου 675, της 12ης Αυγούστου 1977, που περιλαμβάνει μέτρα για τον συντονισμό της βιομηχανικής πολιτικής, την αναδιάρθρωση, τη μετατροπή και την ανάπτυξη του τομέα (στο εξής: νόμος του 1977), παρέχει τη δυνατότητα στην Cassa integrazione guadagni — gestione straordinaria (ταμείο συ-

μπληρώσεως του μισθού — ειδικό τμήμα, στο εξής: CIGS) να αναλάβει εν όλω ή εν μέρει τη μισθοδοσία των μισθωτών της οικείας επιχειρήσεως.

7 Η συμφωνία που συνήψε η Fiat Geotech προέβλεπε τα εξής:

- α) τη μεταβίβαση της εγκαταστάσεώς του Lecce στη Fiat Hitachi, η οποία συστάθηκε προκειμένου να αναλάβει την εγκατάσταση και να συνεχίσει την παραγωγή (έστω και μειωμένη), από 1ης Ιανουαρίου 1993·
- β) την εκ μέρους της Fiat Geotech υποβολή αιτήσεως προκειμένου οι αρμόδιες δημόσιες αρχές να αναγνωρίσουν ότι η εγκατάσταση του Lecce βρίσκεται σε κατάσταση κρίσεως με ιδιαίτερο αντίκτυπο λαμβανομένης υπόψη του τοπικού επιπέδου της απασχολήσεως σε τοπικό επίπεδο και της παραγωγικότητας στον τομέα αυτό, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 2, παράγραφος 5, στοιχείο c, του νόμου του 1977·
- γ) την υπαγωγή στη Fiat Hitachi 600 από τους 1 355 μισθωτούς της εγκαταστάσεως του Lecce, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 47, παράγραφος 5, του νόμου του 1990. Οι 600 αυτοί μισθωτοί έπρεπε να επιλεγούν βάσει των τεχνικών απαιτήσεων και των επιτακτικών αναγκών οργάνωσης και παραγωγής της προς την η μεταβίβαση εταιρείας·
- δ) τη διατήρηση των υπολοίπων 755 μισθωτών, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονταν οι ενάγοντες της κύριας δίκης, στην υπηρεσία της Fiat Geotech και την υπαγωγή τους στην CIGS.

8 Κατ' εφαρμογήν της συμφωνίας, οι ενάγοντες της κύριας δίκης εξακολούθησαν να εργάζονται ως μισθωτοί στη Fiat Geotech και υπήχθησαν εξ ολοκλήρου στη CIGS από 1ης Ιανουαρίου 1993.

- 9 Φοβούμενοι για την απόλυσή τους μετά τη λήξη της περιόδου υπαγωγής τους στη CIGS, οι ενάγοντες της κύριας δίκης ζήτησαν από τον Pretore di Lecce να αναγνωρίσει την ακυρότητα της συμφωνίας καθώς και να διατάξει τη μεταβίβαση των εργασιακών τους σχέσεων στη Fiat Hitachi, στην οποία είχε μεταβιβαστεί η εγκατάσταση του Lecce, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 2112 του Αστικού Κώδικα.
- 10 Η Fiat Geotech και η Fiat Hitachi, εναγόμενες της κύριας δίκης, υποστήριξαν ότι η συμφωνία ήταν έγκυρη, διότι είχε συναφθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 47, παράγραφος 5, του νόμου του 1990.
- 11 Το εθνικό δικαστήριο διερωτήθηκε ως εκ τούτου αν η διάταξη αυτή συνάδει προς την οδηγία στο μέτρο που παραβιάζει την αρχή της αυτόματης διατηρήσεως των εργασιακών σχέσεων με τον προς τον η μεταβίβαση.
- 12 Το εθνικό δικαστήριο τόνισε ειδικότερα ότι, καίτοι το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η οδηγία δεν έχει εφαρμογή στις μεταβιβάσεις που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο διαδικασιών που αφορούν την εκκαθάριση των περιουσιακών στοιχείων του μεταβιβάζοντος και την ικανοποίηση της ομάδας των πιστωτών, η μεταβίβαση επιχειρήσεως που βρίσκεται σε κατάσταση κρίσεως, υπό την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 5, στοιχείο c, του νόμου του 1977, αφορά το σύνολο των εγκαταστάσεων ή των κατ' ιδίαν εγκαταστάσεων που ανήκουν σε χρεωμένες επιχειρήσεις, η περιουσιακή κατάσταση των οποίων είναι σαφώς λιγότερο κρίσιμη από εκείνη των επιχειρήσεων που υποβάλλονται σε διαδικασίες αναγγελίας πιστωτών, των οποίων την εκμετάλλευση αναλαμβάνει ο προς τον η μεταβίβαση χωρίς σημαντική διακοπή της παραγωγής, ιδίως δε με συγκεκριμένες προοπτικές ανασυγκροτήσεως, πράγμα το οποίο προκύπτει ειδικότερα από το γεγονός ότι η επιχείρηση υποβάλλει στο CIPR προγράμματα εξυγίανσεως προκειμένου ο οργανισμός αυτός να διαπιστώσει την κατάσταση κρίσεως και να αναλάβει τη μισθοδοσία των εργαζομένων της.

13 Ο Pretore di Lecce αποφάσισε κατά συνέπεια να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

- «α) Έχουν οι διατάξεις της οδηγίας 77/187 (και ιδίως το άρθρο 3, παράγραφος 1, αυτής) την έννοια ότι τυγχάνουν εφαρμογής επί μεταβιβάσεων επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων σε νέο επιχειρηματία ύστερα από συμβατική μεταβίβαση ή συγχώνευση, ακόμη και στην περίπτωση κατά την οποία αντικείμενο της μεταβίβασης είναι επιχείρηση ή παραγωγική μονάδα, για τις οποίες έχει διαπιστωθεί ότι βρίσκονται σε κατάσταση κρίσεως, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 47, πέμπτο εδάφιο, του εθνικού νόμου 428, της 29ης Δεκεμβρίου 1990;
- β) Ή, αντιθέτως, πρέπει η μη δυνατότητα εφαρμογής των διατάξεων της οδηγίας 77/187, την οποία έχει ήδη επιβεβαιώσει το Δικαστήριο για την περίπτωση κατά την οποία η μεταβίβαση αφορά εταιρίες που τελούν υπό διαδικασία αναγγελίας πιστωτών αποσκοπούσα στην εκκαθάρισή τους και για τις οποίες δεν έχει αποφασισθεί η συνέχιση της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας, να θεωρηθεί ότι επεκτείνεται και στην περίπτωση κατά την οποία η μεταβίβαση αφορά επιχειρήσεις, εγκαταστάσεις ή παραγωγικές μονάδες (μη τελούσες υπό διαδικασία αναγγελίας πιστωτών), για τις οποίες έχει διαπιστωθεί ότι βρίσκονται σε κατάσταση κρίσεως υπό την έννοια της ιταλικής νομοθετικής διατάξεως (άρθρο 47, πέμπτο εδάφιο, του νόμου 428/1990);»

Επί του παραδεκτού της προδικαστικής παραπομπής

14 Η Fiat Geotech και η Fiat Hitachi υποστηρίζουν ότι το προδικαστικό ερώτημα που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο είναι απαράδεκτο για τρεις λόγους. Καταρχάς, δεν παρουσιάζει λυσιτέλεια για την απάντηση στα αιτήματα και στην επιχειρηματολογία των διαδίκων ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, με τα οποία αμφισβητήθηκε η ισχύς της συνδικαλιστικής φύσεως συμφωνίας από πλευράς διαφόρων διατάξεων του εθνικού δικαίου οι οποίες βρίσκονται εκτός του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας. Στη συνέχεια, το προδικαστικό ερώτημα τέθηκε αυτεπαγγέλτως από το εθνικό δικαστήριο, κατά παράβαση των κανόνων του

εφαρμοστέου εθνικού δικαίου. Τέλος, το εθνικό δικαστήριο δεν μπορούσε εν πάση περιπτώσει να εφαρμόσει τις διατάξεις της οδηγίας στη διαφορά της κύριας δίκης η οποία αφορά αποκλειστικά ιδιώτες.

- 15 'Όσον αφορά το πρώτο επιχείρημα πρέπει να υπομνησθεί η πάγια νομολογία του Δικαστηρίου κατά την οποία μόνο στα εθνικά δικαστήρια, στην κρίση των οποίων υποβάλλεται η διαφορά και τα οποία πρέπει να αναλαμβάνουν την ευθύνη της εκδοθησομένης αποφάσεως, εναπόκειται να εκτιμούν, ενόψει των ιδιαιτέρων χαρακτηριστικών κάθε υποθέσεως, τόσο το αν είναι αναγκαία η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως, προκειμένου να είναι σε θέση να αποφανθούν, όσο και το αν τα εκ μέρους του υποβαλλόμενα στο Δικαστήριο ερωτήματα ασκούν επιρροή στη διαφορά της κύριας δίκης. Η απόρριψη μιας αιτήσεως εθνικού δικαστηρίου είναι δυνατή όταν είναι πρόδηλον ότι η ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου ή η εξέταση του κύρους ενός κοινοτικού κανόνα, που ζητούνται από το δικαστήριο αυτό, δεν έχουν καμία σχέση με το υποστατό ή με το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 3ης Μαρτίου 1994, C-332/92, C-333/92 και C-335/92, *Eurico Italia* κ.λπ., Συλλογή 1994, σ. I-711, σκέψη 17). Εν προκειμένω, η ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου που ζήτησε το εθνικό δικαστήριο προδήλως συνδέεται με το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης εφόσον αποτελεί προϋπόθεση της εφαρμογής, στη διαφορά αυτή, διατάξεως του εθνικού δικαίου, την οποία επικαλέστηκαν οι εναγόμενες της κύριας δίκης.
- 16 'Όσον αφορά το δεύτερο από τα επιχειρήματα αυτά, αρκεί να υπομνησθεί ότι, ομοίως κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου (βλ., μεταξύ άλλων, προπαρατεθείσα απόφαση *Eurico Italia* κ.λπ., σκέψη 13), το Δικαστήριο, ενόψει της κατανομής των αρμοδιοτήτων μεταξύ αυτού και των εθνικών δικαστηρίων, δεν έχει την εξουσία να εξετάζει εάν η απόφαση με την οποία του υποβάλλονται προδικαστικά ερωτήματα εκδόθηκε σύμφωνα με τους κανόνες περί οργάνου των δικαστηρίων και της δικονομίας του εθνικού δικαίου.
- 17 'Όσον αφορά το τρίτο επιχείρημα, το οποίο συνδέεται με τις αμφιβολίες που εξέφρασε η Επιτροπή στις παρατηρήσεις της όσον αφορά τη δυνατότητα εφαρμογής της οδηγίας στη διαφορά της κύριας δίκης, πρέπει να τονισθεί ότι, καίτοι το Δικαστήριο έχει κατά πάγια νομολογία κρίνει ότι μια οδηγία δεν γεννά, αυτή καθαυτή, υποχρεώσεις εις βάρος ιδιώτη και επομένως δεν μπορεί να γίνει επίκλησή της κατ' αυτού (βλ., ειδικότερα, απόφαση της 14ης Ιουλίου 1994, C-91/92, *Faccini Dori*, Συλλογή 1994, σ. I-3325, σκέψη 20), έχει επίσης κρίνει ότι εφαρμόζοντας το εθνικό δίκαιο, είτε πρόκειται για προγενέστερες είτε για

μεταγενέστερες της οδηγίας διατάξεις, ένα εθνικό δικαστήριο, που καλείται να το ερμηνεύσει, οφείλει να πράξει τούτο κατά το μέτρο του δυνατού υπό το φως του κειμένου και του σκοπού της οδηγίας, ώστε να επιτευχθεί το αποτέλεσμα που αυτή επιδιώκει, συμμορφούμενο έτσι προς το άρθρο 189, τρίτο εδάφιο, της Συνθήκης (προπαρατεθείσα απόφαση *Faccini Dori*, σκέψη 26).

- 18 Στη διαφορά όμως της κύριας δίκης, το εθνικό δικαστήριο ζητεί να εκτιμηθεί κατά πόσον η εφαρμογή του εθνικού δικαίου, ειδικότερα δε του άρθρου 2112 του Αστικού Κώδικα, μπορεί να συνάδει προς την οδηγία.
- 19 Το υποβληθέν προδικαστικό ερώτημα είναι επομένως παραδεκτό.

Επί της ουσίας

- 20 Από το σκεπτικό της διατάξεως περί παραπομπής προκύπτει ότι με το προδικαστικό του ερώτημα ο *Pretore di Lecce* ερωτά αν η οδηγία τυγχάνει εφαρμογής στη μεταβίβαση επιχειρήσεως, για την οποία έχει αναγνωριστεί ότι βρίσκεται σε κατάσταση κρίσεως σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 5, στοιχείο c, του νόμου του 1977.
- 21 Οι ενάγοντες της κύριας δίκης και η Επιτροπή υποστηρίζουν ότι οι επιχειρήσεις οι οποίες βρίσκονται στην κατάσταση αυτή εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας. Ισχυρίζονται ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, και ιδίως την απόφαση της 25ης Ιουλίου 1991, C-362/89, *D'Urso* κ.λπ. (Συλλογή 1991, σ. I-4105), καθοριστικό κριτήριο για να εκτιμηθεί εάν μια μεταβίβαση η οποία πραγματοποιείται στο πλαίσιο διοικητικής ή δικαστικής διαδικασίας που αφορά επιχείρηση εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας είναι ο σκοπός που επιδιώκεται με την επίμαχη διαδικασία. Κατά τους ενάγοντες, η οδηγία δεν εφαρμόζεται εάν ο σκοπός της διαδικασίας συνίσταται στην εκκαθάριση των περιουσιακών στοιχείων του μεταβιβάζοντος. Τουναντίον, εάν ο σκοπός της διαδικασίας συνίσταται στη συνέχιση της δραστηριότητας του μεταβιβάζοντος, η οδηγία τυγχάνει εφαρμογής. Οι ενάγοντες της κύριας δίκης και η Επιτροπή ισχυρίζονται επομένως ότι οι επιχειρήσεις για τις οποίες έχει διαπιστωθεί

ότι βρίσκονται σε κατάσταση κρίσεως, υπό την έννοια του νόμου του 1977, είναι επιχειρήσεις των οποίων, αφενός μεν, η οικονομική και περιουσιακή κατάσταση είναι λιγότερο σοβαρή από τις επιχειρήσεις που τελούν υπό διαδικασία αναγγελίας πιστωτών σκοπούσα στην εκκαθάριση της περιουσίας τους, αφετέρου δε, η δραστηριότητα μπορεί να αναμένεται ότι θα συνεχιστεί.

22 Η Fiat Hitachi και η Fiat Geotech υποστηρίζουν ότι το Δικαστήριο, μεταξύ άλλων, με τις αποφάσεις της 7ης Φεβρουαρίου 1985, 135/83, Abels (Συλλογή 1985, σ. 469) και D'Urso κ.λπ., προπαρατεθείσα, απέκλεισε από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας τις επιχειρήσεις κατά των οποίων έχουν κινηθεί διαδικασίες που αποσκοπούν στην ικανοποίηση συμφερόντων άλλων πλην του μεταβιβάζοντος ή του προς τον η μεταβίβαση όπως των συμφερόντων των δανειστών της επιχειρήσεως. Κατά τις εναγόμενες της κύριας δίκης, οι επιχειρήσεις που βρίσκονται σε κατάσταση κρίσεως, υπό την έννοια του νόμου του 1977, πληρούν την προϋπόθεση αυτή εφόσον η μεταβίβασή τους δεν πραγματοποιείται με απλή σύμπτωση βουλήσεων μεταξύ του μεταβιβάζοντος και του προς τον η μεταβίβαση, αλλά περιλαμβάνει επιπλέον και διοικητικό μέτρο και τη συμφωνία των συνδικαλιστικών οργάνωσεων.

23 Επικουρικώς, οι εταιρίες αυτές ισχυρίζονται ότι το άρθρο 47, παράγραφος 5, του νόμου του 1990 συνιστά διάταξη ευνοϊκότερη για τους εργαζομένους, υπό την έννοια του άρθρου 7 της οδηγίας. Κατ' αυτές, το άρθρο 47, παράγραφος 5, του νόμου του 1990 ευνοεί τη μεταβίβαση των επιχειρήσεων και περιορίζει τις απολύσεις, διασφαλίζοντας έτσι την απασχόληση των μισθωτών σύμφωνα με τους σκοπούς της οδηγίας.

24 Το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι, για να εκτιμηθεί αν η μεταβίβαση μιας επιχειρήσεως που έγινε στο πλαίσιο διοικητικής ή δικαστικής διαδικασίας εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας, το καθοριστικό κριτήριο που πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι ο αντικειμενικός σκοπός που επιδιώκεται με την εν λόγω διαδικασία (προπαρατεθείσα απόφαση D'Urso κ.λπ., σκέψη 26).

25 Όπως υποστηρίζουν η Επιτροπή και οι ενάγοντες της κύριας δίκης, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η οδηγία δεν έχει εφαρμογή στις μεταβιβάσεις που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο διαδικασιών που αποσκοπούν στην εκκαθάριση των περιουσιακών στοιχείων του μεταβιβάζοντος, όπως

η διαδικασία πτωχεύσεως (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Abels) ή η διαδικασία αναγκαστικής διοικητικής εκκαθαρίσεως του ιταλικού δικαίου (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση D'Urso κ.λπ.), ενώ έχει τουναντίον εφαρμογή στη μεταβίβαση επιχειρήσεων που πραγματοποιείται στο πλαίσιο διαδικασιών οι οποίες αποσκοπούν στη συνέχιση της δραστηριότητας της επιχείρησης, όπως η διαδικασία «surséance van betalen» του ολλανδικού δικαίου (προπαρατεθείσα απόφαση Abels) ή η διαδικασία προσωρινής διαχειρίσεως των μεγάλων επιχειρήσεων που βρίσκονται σε κατάσταση κρίσεως, όταν έχει αποφασισθεί η συνέχιση της λειτουργίας της επιχείρησης και καθόσον διάστημα η απόφαση αυτή παραμένει σε ισχύ (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση D'Urso κ.λπ.).

- 26 Από τη διάταξη περί παραπομπής και τις γραπτές παρατηρήσεις στις ερωτήσεις του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η πράξη με την οποία αναγνωρίζεται ότι μια επιχείρηση βρίσκεται σε κατάσταση κρίσεως αποσκοπεί στο να καταστήσει δυνατή την αποκατάσταση της οικονομικής και χρηματοπιστωτικής καταστάσεως της επιχείρησης, ιδίως όμως τη διατήρηση της απασχολήσεως. Η εκ μέρους του CIPR διαπίστωση ότι μια επιχείρηση βρίσκεται σε κατάσταση κρίσεως, η οποία διαπίστωση στηρίζεται σε εκτιμήσεις τόσο οικονομικής και χρηματοπιστωτικής όσο και κοινωνικής τάξεως, εξαρτάται έτσι από την υποβολή προγράμματος εξυγιάνσεως το οποίο πρέπει να περιλαμβάνει μέτρα που αποσκοπούν στην επίλυση των προβλημάτων απασχολήσεως. Η διαπίστωση αυτή παρέχει στην επιχείρηση τη δυνατότητα να επωφεληθεί προσωρινώς από την υπαγωγή στη CIGS της μισθοδοσίας του συνόλου ή μέρους των μισθωτών της.
- 27 Το εθνικό δικαστήριο διευκρινίζει ότι οι επιχειρήσεις για τις οποίες το CIPR διαπιστώνει ότι βρίσκονται σε κατάσταση κρίσεως είναι επιχειρήσεις η περιουσιακή κατάσταση των οποίων επιτρέπει τη συνέχιση της εκμεταλλεύσεως χωρίς σημαντική διακοπή της παραγωγικής δραστηριότητάς και οι οποίες έχουν συγκεκριμένες προοπτικές ανασυγκροτήσεως.
- 28 Κατά συνέπεια, μια επιχείρηση, για την οποία έχει αναγνωρισθεί ότι βρίσκεται σε κατάσταση κρίσεως, υποβάλλεται σε διαδικασία η οποία όχι μόνο δεν αποσκοπεί στην εκκαθάριση της επιχείρησης, αλλά τουναντίον τείνει στη διευκόλυνση της διατηρήσεως της δραστηριότητάς της με σκοπό τη μετέπειτα ανασυγκρότηση.

- 29 Ειδικότερα, εν αντιθέσει προς τις διαδικασίες πτωχεύσεως, η διαδικασία διαπίστωσης της καταστάσεως κρίσεως δεν περιλαμβάνει δικαστικό έλεγχο ούτε μέτρο διαχειρίσεως της περιουσίας της επιχειρήσεως και δεν προβλέπει αναστολή πληρωμών.
- 30 Ο οικονομικός και κοινωνικός σκοπός που επιδιώκεται με τη διαδικασία αυτή δεν μπορεί ούτε να εξηγήσει ούτε να δικαιολογήσει το ότι, όταν η οικεία επιχείρηση αποτελεί το αντικείμενο πλήρους ή μερικής μεταβίβασης, οι εργαζόμενοι της στερούνται των δικαιωμάτων που τους αναγνωρίζει η οδηγία (βλ. κατ' αναλογία, την προπαρατεθείσα απόφαση D'Urso κ.λπ., σκέψη 32).
- 31 Το γεγονός που επικαλούνται οι εναγόμενες της κύριας δίκης με τις παρατηρήσεις τους, ότι η εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 47, παράγραφος 5, του νόμου του 1990 εξαρτάται από συμφωνία των εκπροσώπων των εργαζομένων ως προς τη διατήρηση, έστω μερική, της απασχολήσεως, δεν μπορεί επίσης να έχει ως συνέπεια τη μη εφαρμογή των κανόνων της οδηγίας στη μεταβίβαση της επιχειρήσεως.
- 32 Πράγματι, το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει με την προπαρατεθείσα απόφαση D'Urso κ.λπ., σκέψη 11, ότι οι κανόνες αυτοί πρέπει να θεωρηθούν ως επιτακτικού χαρακτήρα υπό την έννοια ότι δεν επιτρέπεται δυσμενής για τους εργαζομένους παρέκκλιση από τους κανόνες αυτούς και ότι, επομένως, η άσκηση των δικαιωμάτων που παρέχονται στους εργαζομένους από την οδηγία δεν μπορεί να εξαρτάται από τη συγκατάθεση ούτε του μεταβιβάζοντος ή του προς τον η μεταβίβαση ούτε των εκπροσώπων των εργαζομένων ούτε των ίδιων των εργαζομένων, με τη μόνη επιφύλαξη, όσον αφορά τους τελευταίους, της δυνατότητας που τους παρέχεται, κατόπιν αποφάσεως που λαμβάνουν ελευθέρως, να μη συνεχίσουν μετά τη μεταβίβαση τη σχέση εργασίας με τον νέο φορέα της επιχειρήσεως. Όπως διευκρινίστηκε στη σκέψη 17 της ίδιας αποφάσεως, οι κανόνες της οδηγίας ισχύουν για όλους, συμπεριλαμβανομένων των συνδικαλιστικών εκπροσώπων των εργαζομένων, οι οποίοι δεν μπορούν να παρεκκλίνουν από αυτούς μέσω συμφωνιών συναπτομένων με τον μεταβιβάζοντα ή τον προς τον η μεταβίβαση.
- 33 Τέλος, δεν είναι δυνατόν να θεωρηθεί ότι μια διάταξη όπως το άρθρο 47, παράγραφος 5, του νόμου του 1990, η οποία έχει ως συνέπεια να στερεί τους

εργαζομένους μιας επιχειρήσεως των εγγυήσεων που τους παρέχει η οδηγία, συνιστά διάταξη ευνοϊκότερη για τους εργαζομένους, υπό την έννοια του άρθρου 7 της οδηγίας αυτής.

34 Άλλωστε, το Δικαστήριο έχει ήδη απορρίψει τέτοιου είδους επιχειρηματολογία με την προπαρατεθείσα απόφαση D'Urso κ.λπ., σκέψεις 18 και 19. Στην υπόθεση εκείνη είχε προβληθεί ο ισχυρισμός ότι ερμηνεία της οδηγίας, έχουσα ως αποτέλεσμα να εμποδιστεί η διατήρηση, στην υπηρεσία του μεταβιβάζοντος, πλεονάζοντος αριθμού εργαζομένων, θα μπορούσε να είναι λιγότερο ευνοϊκή γι' αυτούς, είτε διότι ο προς ον η μεταβίβαση θα μπορούσε να αποτραπεί από την απόκτηση της επιχειρήσεως, εάν θα ήταν αναγκασμένος να διατηρήσει το πλεονάζον προσωπικό της μεταβιβαζομένης επιχειρήσεως, είτε διότι το προσωπικό αυτό θα απολυόταν και θα έχανε έτσι τα πλεονεκτήματα που θα μπορούσε, ενδεχομένως, να αποκομίσει από τη συνέχιση των σχέσεών του εργασίας με τον μεταβιβάζοντα.

35 Κατά της επιχειρηματολογίας αυτής το Δικαστήριο υπενθύμισε ότι η οδηγία, κατά το άρθρο της 4, παράγραφος 1, δεν επιτρέπει βέβαια να αποτελεί η μεταβίβαση, αυτή καθαυτή, λόγο απολύσεως για τον μεταβιβάζοντα ή τον προς ον η μεταβίβαση, αλλ' αντιθέτως «δεν εμποδίζει απολύσεις που είναι δυνατόν να επέλθουν για λόγους οικονομικούς, τεχνικούς ή οργανώσεως που προϋποθέτουν μεταβολές στο επίπεδο της απασχολήσεως». Πρόσθεσε ότι η οδηγία δεν εμποδίζει επίσης να εφαρμόζονται οι διατάξεις αυτές, μετά τη μεταβίβαση, προς όφελος του προς ον η μεταβίβαση όταν, προκειμένου να αποφευχθούν στο μέτρο του δυνατού απολύσεις, μια εθνική νομοθεσία προβλέπει υπέρ του μεταβιβάζοντος διατάξεις που καθιστούν δυνατή την ελάφρυνση ή την εξάλειψη των βαρών που συνδέονται με την απασχόληση του πλεονάζοντος εργατικού δυναμικού.

36 Κατά συνέπεια, στο υποβληθέν προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η οδηγία τυγχάνει εφαρμογής στη μεταβίβαση επιχειρήσεως για την οποία έχει διαπιστωθεί ότι βρίσκεται σε κατάσταση κρίσεως σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 5, στοιχείο c, του νόμου του 1977.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 37 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, η οποία κατέθεσε παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπύπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε με διάταξη της 2ας Δεκεμβρίου 1993 ο Pretore di Lecce, αποφαινεται:

Η οδηγία 77/187/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Φεβρουαρίου 1977, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, των σχετικών με τη διατήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβιβάσεων επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων τυγχάνει εφαρμογής στη μεταβίβαση επιχειρήσεως για την οποία έχει διαπιστωθεί ότι βρίσκεται σε κατάσταση κρίσεως σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 5, στοιχείο c, του ιταλικού νόμου 675 της 12ης Αυγούστου 1977.

Puissochet

Moitinho de Almeida

Gulmann

Jann

Sevón

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 7 Δεκεμβρίου 1995.

Ο Γραμματέας

Ο Προεδρεύων του πέμπτου τμήματος

R. Grass

J.-P. Puissechet